

ENTREVISTA

Assumpció Puig, a la façana de la catedral de Barcelona, creu que la bona arquitectura és la que busca el benestar. / C. RIBAS

“És crític que Barcelona no tingui un pla”

Assumpció Puig és la primera degana dels arquitectes. Està convençuda de dues coses: que les dones han de fer un pas endavant i que és l'hora de la renovació urbana.

Blanca Cia

En una sala de l'edifici annex del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) estan curiosament disposats sobre una gran taula els plànols originals del conjunt dels edificis de l'Exposició Universal de 1988, signats de pròpia mà pel seu autor: Elias Rogent. És un dels tresors que amaguen les plantes subterrànies de l'escola que coneix bé Assumpció Puig (Girona, 1954), la nova degana de la institució —prendrà possessió dilluns— i amb la qual està vinculada des de 2008. Arquitecta d'obra d'encàrrec i d'equipaments públics de les comarques de Girona —ara amb el despatx desactivat—, exerceix de gironina total i cada dia va i ve.

Pregunta. La primera dona degana dels arquitectes, com ho valora?

Resposta. Crec que les dones estem fent un pas endavant per arribar als llocs de representació i direcció. Ara també hi ha deganes a les Balears, Astúries, al col·legi basc-navarrès i en el que agrupa totes les escoles d'Andalusia. A les escoles d'arquitectura les dones ja representen el 50%, de manera que hauria de ser normal arribar als càrrecs de responsabilitat, i cada vegada es veu més que liderem d'una altra manera. Aquesta és una diferència a favor.

P. Hi ha l'arquitectura amb accent femení?

R. L'arquitectura resol els problemes de la gent, i la mirada femenina és diferent perquè és més propera al sentit de la vida, a la realitat quotidiana. És una manera de fer que moltes vegades parteix d'organitzar amb pocs recursos, ens espavilem més. Aquest any a la Biennal de Venècia tenim Benedetta Tagliabue, Carme Pinós, Eva Prats i Carme Pigem amb els seus socis de RCR Arquitectes. Quatre dones, no està gens malament.

P. Quins són els reptes de l'arquitectura actual?

R. Per als arquitectes hi va haver un moment molt important amb l'arribada de la democràcia i la posada al dia de les ciutats amb els equipaments i l'espai públic. Barcelona és un exemple del salt,

que va ser brutal. I moltes urbs van apostar, a més, per l'arquitectura d'estrelles. Després va venir la crisi econòmica. Ara ens toca treballar d'una altra manera, més anònima però més propera a la gent i a la ciutadania. Toca posar el focus en altres coses: la renovació urbana i l'eficiència energètica. Són els acords que es van prendre a París i a Bratislava per reduir el CO2 que emeten els edificis i també l'alt consum energètic. Un dels objectius d'aquest mandat és la prioritat de la renovació urbana. Teníem un pla inicial amb el Departament de Territori i amb el de Governació per arribar a un pacte nacional de renovació urbana. Cal reprendre'l i implicar-hi totes les administracions i els agents perquè sigui una eina eficaç.

P. Barcelona, per exemple, té un parc d'habitatges molt antic...

R. Es pot fer. Molts edificis construïts als cinquanta, seixanta i setanta no tenien aïllament. La façana del COAC era d'aquesta època i l'acabem de renovar. Si s'aïllen bé els edificis es consumeix menys i alliberes menys CO2, i això beneficia la salut de les persones. L'Ajuntament de Barcelona també està pel pacte. Fins ara han concentrat les ajudes a l'accessibilitat, que és molt important. Crec que ara toca la renovació i caldrà buscar fórmules.

P. L'arquitecte ha de canviar d'imatge?

R. Sí. No ens han de veure com un article de luxe o un solucionador de tràmits administratius. Ens interessa que ens vegin d'una altra manera, hi ha arquitectes que treballen en la definició de plans d'usos, com el de Vallcarca, amb els veïns. El mateix passa amb alguns projectes de Santa Coloma.

P. A Barcelona li cal un centre d'arquitectura?

R. El nostre fons és l'orgull de la professió amb llegats des de 1840. Ara tenim arxius de 150 despatxos professionals amb més de dos milions de documents, i ens estan arribant fons molt importants, com els d'Oriol Bohigas, Manuel de Solà-Morales o Clotet-Tusquets. Hi ha 3.500 consultes anuals de doctorands i investigadors i fem préstecs per a exposicions internacionals com el MoMA, el Pompidou o el Reina Sofia. Però sempre he pensat que cal més difusió, i per això cal un centre, perquè aquí no tenim aquest espai ni prou recursos.

P. On el situaria i quina seria la seva missió?

R. Es podria explicar bona part de la història de Catalunya, des dels equipaments de l'època del noucentisme, les transformacions de les ciutats... La meua opinió és que el pavelló de la Fira de Montjuïc seria perfecte. No s'utilitza, és municipal, està al costat del Mies van der Rohe i del MNAC. És clar que l'ajuntament pot tenir altres idees. Crec

que és un projecte que s'ha d'impulsar des de la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona. El consistori actual s'ha centrat més en el problema de l'habitatge i els equipaments d'aquest tipus no han estat prioritaris.

P. És que l'arquitectura té color polític?

R. No l'hauria de tenir, però el té. Ara els polítics es deuen molt al seu partit, i el que no veuen clar ho deixen de banda. La transformació de Barcelona està lligada al PSC; l'època de Trias va intentar el pla de Collserola però no va quallar, i a aquest Ajuntament no li ha interessat perquè ha anat cap a una altra línia. És veritat que l'alcalde venia de la Plataforma de l'Habitatge. Però ha de quedar clar que nosaltres ja no som aquells arquitectes al servei de Florència... Tinc ganes de transmetre aquesta idea a tots els partits de l'Ajuntament, especialment a l'alcalde. Hi ha gent competent en el seu entorn que entén el paper actual de l'arquitectura, com Josep Maria Montaner.

P. Què opina de la situació de la Sagrada Família, que es construeix sense llicència?

R. Això li correspon a l'Ajuntament. Però la veritat és que té un ús molt intensiu i hauria de complir tots els requeriments que es demanen normalment en altres conjunts complexos. Que l'edifici supera el que la ciutat necessita és evident, i que la mateixa construcció pateix i fa patir l'entorn, també. És un negoci bestial que ha transformat un barri.

P. Què proposaria?

R. No es pot aturar ni deixar de fer-la, però fa falta una solució i que es compleixi el mínim que s'ha de complir. Han de seure i solucionar-ho. Semblava difícil però s'ha aconseguit amb l'estadi del Barça.

P. Quins altres punts crítics veu a la ciutat?

R. El més crític és que no hi ha pla. Com a estratègia no hi ha model de ciutat, i crec que en les properes eleccions municipals s'hauria de definir. Vull parlar amb tots els partits polítics i plantejar un manifest sobre tots els temes que ens preocupen. De cara a les eleccions volem que ells es posicionin, i després comprovar en què queda. Crec que és necessari cert seguiment del que fan les administracions, especialment els ajuntaments. Això va ser normal entre els arquitectes de la meua època, ens vam implicar molt amb els veïns en la Transició. Després, amb la democràcia et relaxes i ara hem de reivindicar, de nou, cert control sobre les administracions.

“La Sagrada Família és un negoci bestial que ha transformat un barri... Una construcció que pateix i fa patir l'entorn”

P. Per on ha d'anar Barcelona?

R. La ciutat ha d'exercir de capital de Catalunya amb un model econòmic que no deixi de banda el ciutadà corrent, i en el qual no tingui tant de pes el turisme ni les inversions dels fons. Un model de ciutat ha d'apostar per la mobilitat del transport públic, la renovació urbana, veure els equipaments de forma més transversal perquè a vegades es veuen d'un en un. Hi ha peces infames, com la plaça dels Països Catalans, el desert de la Sagrera...

P. La unió del tramvia defineix un model de ciutat?

R. És un model de transport molt inclusiu, i sembla lògic unir-los si només falten quatre quilòmetres. Però també cal veure què passa en eliminar vials de circulació. Cal fer alguna aposta: a Londres van eliminar els aparcaments a la City, van introduir el peatge...

P. I el turisme?

R. El que no pot fer el turisme és que els barris siguin invivibles, que s'hagin transformat tant que la gent d'aquí no tingui ni botigues. Cal equilibri.

P. En la campanya la van assenyalar com a independentista.

R. Vam ser denunciats per haver signat el manifest a favor del dret a decidir. La junta així ho va resoldre perquè era una qüestió de drets fonamentals, no un posicionament polític. Aquesta denúncia —la van perdre i està pendent de recurs— va ser utilitzada en la campanya. Em van assenyalar com a independentista, i com a degana no ho soc. Hi ha arquitectes que volen veure el llaç groc a la façana i no ho hem fet.